

## מרוכה פרק שביעי בבא קמא

## פא.

עין משפט  
נר מצוה

קמא א מ"י פ"ה מהל'  
מקד ממונ ה"ג ג  
ס"י א סמנ עשין סו טור  
ח"מ סימן רעד:  
קב ג ב ג מ"י שס ס"י ב  
טו"מ שס:  
קנא ה ר ז מ"י פ"ב  
מהלכות כלאים  
הלכה ז והלכה ח והלכה ט  
והלכה י סמנ לאון רפ  
טו"מ שס:  
קנב ח מ"י פ"ה מהל'  
מקד ממונ ה"ג ג ס"י  
ד סמנ עשין סו טו"מ  
סימן רעד:

## מוסף רש"י

שיהו מרעין בחורשין.  
שיהא כל אדם מולין  
בהמיות לרעות ביער של  
חצור ולא יקפיד בעל  
היער, משום דלא לקצירה  
קלי (שורבין י.). ומה  
מצוה קונה מקומה.  
לקצור שם (סוטה מה).  
מז הפקק. והיא הקשר  
שחלל הקנה פקוק ופסוס  
בה (ברכות כח.).

הכי אמר רב זכ"ק דבינה (דף ו. וס) ציו"ט שני יתעסקו צו ישראל  
אפילו ציו"ט שני של ר"ה כ"ש מילה דשרי ע"י נכרי איסורא דאורייתא  
בשבת כדפי' בהלכות גדולות ושרי נמי ע"י ישראל ציו"ט שני  
של ר"ה ומיהו אין זה ק"י דמן הדין הוה ליה למישרי לקצור מת

בשבת אלף לפי שהוא מוכער ומגונה  
ומתצבים שנקצר בשבת בשעת  
באיסור שבת אפילו ע"י נכרי מידי  
דהוה אהיהא דתנן בפרק השואל  
(שבת דף קנא). עשה נכרי ארון וספר  
קצר אס בשביל ישראל לא יקצר בו  
עולמית ולא שרי כדפי' שיעשו כמו  
בחי מטעם דפרישית ותעד דהא בנת  
שריא כרמלית כדלמתינן בהנעשה  
(שם דף דה): גדול כבוד הצירות  
א"כ כ"ש דהוה ליה למישרי לקצור  
ע"י נכרי אלף על כרחך טעמא  
הוי דפרישית וא"ש נמי הוי דלמתינן  
בפ"ב דבינה (דף כג). אמימר שרא  
למיכחל עינא אפי' ציו"ט שני של ר"ה  
ופריך והאמר (י) רבה מת ציו"ט שני  
יתעסקו צו ישראל מה שאין כן בצירה  
והשתא מאי פריך מצינא והא זכרי  
חולה אית לן למשרי טפי אפי' ממת  
דכסוף מפנין (שבת דף קנא). אמר  
דכל זכרי חולה נעשין על ידי ארמאי  
בשבת ומיכחל עינא מדמה התם  
לחולה שאין צו סכנה ואומר לנכרי  
ועושה אפי' איסורא דאורייתא א"כ  
אית לן למישרי בק"י ממת אפי' לכתוש  
סמנין ציוס טוב שני של ראש השנה  
על ידי ישראל ולמאי דפרישנא אמי  
ספיר דליכא ק"י:

חזין מגרופיות ש"י זית. פירש  
בקונטרס מלא שני אגרופין  
וצערון פירש מגרופים עפים  
וענפי היות קרוין גרופים כמו יחור  
במאנה חמורה בגפנים שכל אחד יש  
לו שם לצדו והציד הא דלומר  
בצדאשית רבה ואתה קח לך מכל  
מאכל אשר יאכל וזמורות לנטיעות  
יחורי למאנים גרופיות ליתים:  
**ומעין היוצא בתחילה בני העיר**  
**במסתפקין [במבוא].** לעיר  
דלומר לקמן דמאנה שהתנה יהושע  
אפי' בחו"ל יש לתמוה הא דלומר  
בפרק כל הללמים (ע"י דף מה. וס)

המשתחוה למעין מימיו מהו לנכרים ופשיט ליה מהא דלומר מים של  
רבים אין נאסרים ומשני דנצבי מארעיה והשתא אכתי של רבים הם

מתנאי יהושע ויש לחלק בין יוצא מאליו לנכר צו וספרו:  
**ומבחי' בימה ש"י שבריא.** כל אדם וצולד שלא יפרש קלע  
נמי לכל אדם ואפי' הצעלים עמנן כדנתיא קלען שהתנו  
השצטים זה עם זה אבל דהוה במכמורות וצרת והיינו הצעלים  
שהוא שלהם: **אין מחייבין אותו לעקור.** פירש בקונטרס ש"כ  
עתיד ליטלם לפי שמפסדין את התלתן וקשה לפירושו דאין מחייבין  
משמע שאין אסור בהנחתו ועוד דאם מחייבין ומתעלל לעוקרו  
למה לא נחייבנו דהא איכא איסור כשמתאשש כדתנן במסכת כלאים  
(פ"ה מ"ו) הרואה ירק בחרמו ואמר לכשאגיע שם אלקטנו מותרין  
לכשאחזור אלקטנו והסוקן מאמץ אסור וגרלה לר"י דאין מחייבין  
אותו לעקור דליכא איסורא שרי הוא לא וצוה אלף מאליהן צאו  
ומשום מקיים ככלאים ליכא כיון דקשו להו עשבים ולר"ע איצטרך  
דלומר בפרק בתרא דע"י (דף סד.) ובמכות (דף כה.) המקיים  
בכלאים לוקה ולא מלקות ממש דלאו שאין צו מעשה הוא אלף  
איסורא בעלמא הוא א"כ אפי' לרבנן איצטרך והיכא דניחא ליה

חייבוהו חכמים שלא יחשדוהו שזרעם והא דנקט עשלתה עם מיני עשבים ולא נקט תלתן שעלו עמו עשבים רבותא נקט  
אפילו שמתכוין לזרע תחילה שאר זרעים והתלתן עלה מאליו אפי' לא ניחא ליה בזרעה מיהא מחמת התלתן שאסור  
אין מחייבין אותו לעקור: **באין צוירין.** \* ההיא דחזן משעה תלתן לזירים מעלו ליה וא"ת כיון דליכא איסור כלאים אמאי אסור  
ללקט והאמר בפ"ק דמו"ק (דף י:) שתקנו שיהיו מפקדין כל השדה שיש צו כלאים וי"ל דהכא דליכא שיעורא כדתנן במסכת כלאים

שיהו מרעין. בהמות בחורשין ואלא יקפיד בעל היער על כך:  
**ומלקטין עליהם.** משדה חצירו וכן עשבים \* למאכל בהמה: **חזן משדה**  
**תלתן.** דמעלו לה עשבים הגדילות עמה והתולשן מפסיד את התלתן.  
תלתן מין (י) קטנית ושמה פנגרי"א: **וקוטמין נטיעות.** מן האילן

קוטם בד ליטע או להכריז ולא יקפיד  
בעל האילן: **חזן מגרופיות של זית.**  
הקוץ זמיו לשורף מניח שמי גרופיות  
מלא שני אגרופין כדלמר בהמוכר  
את הספינה (ב"ב דף פ.) והן מחליפות  
ומזליות בדיו ומשם אין לקטוס  
נטיעה מפני שמפסיד את הגרופיות:  
**במחילה.** מחדש וכל שכן מעיינות  
ישנים שהיו מימות יהושע: **ומחזין.**  
ומטיילין חכה לצוד דגים: **בימה של**  
**טבאיא.** ואע"פ שחלק נפתלי היתה  
כולה כדלמתינן לקמן [ע"י]: **שלא יפרוס**  
**קלע.** דרך ציידים לתקוע יחידות  
ולעשות גדר קנים צמים להלכד שם

דגים וקורין לו צמקומינו גו"ר וצאנך  
אשכנז קורין לו וכו"א. (י) שלא יפרוס  
(קלע) מפני שמעכב ומעמיד את  
הספינה: **לאחורי הגדר.** לקמא מפרש  
לה לא נזכרה אלף ליטול הימנה  
ד"ה הני תחיל: **תוש' דה**  
לרור לקנח ואע"פ שפורץ את הגדר:  
**ומהלכין בשבילי הרשות.** סתם בני  
אדם משהכניסו תבואתם עד שעת

הוריעה מפקידים שדמיהם ליכנס  
בסן כל אדם לקצר את הדרך שלא  
יקפו והן נקראין בשבילי הרשות לפי  
שברשות עושין והמה יהושע שלא  
יקפידו על ק"י: **עד ספרד רביעה**  
**שניה.** זמנה צ"י צמחשון כדלמתינן  
במענית (דף טו.) ומאז והלאה  
הורעים צומחות וקשה לה דריסת  
הרגל: **ומפסדין לזיוי הדרכים.**

בכל עת ואפי' צומן שהתבואה בשדות  
הפקיד לכל אדם להסתלק מן הדרך  
מפני הימדות וליכנס לגבול שדה  
חצירו ולינך על המיזר אלף הדרך:  
**מפני יסודם הדרכים.** צימות החמה  
יבש הטיט ונעשה כימדות מקום  
דריסת האדם ובהמה שדרסו שם  
צימות החורף ונעשו כשחיתות:  
**מפסיד.** מנתק זמורות הנושבות  
המעכבות אותו ועולה ויורד עד  
שמואל את הדרך: **מקומו.** מקום

שפול שם בעת מותו קנאו לקצורה ואין בעל השדה מעכב עליו:  
**דקה.** בהמה דקה ציער גסה שאינה מכלה את האילנות: **אלף**  
**בפלושין.** אחרי שטרם עליהן בעל השדה ותלשן אסור ליעול דדעתיה  
עליהן: **ישיין.** דעתו עליהם לאור: **אין מחייבין אותו לעקור.**  
העשבים ממנה משום כלאים לפי דבעל כרחו עמיד ליעולו  
שמפסיד את התלתן: **כאן.** שהתלתן עומדת לזרע: **כאן.** שזרעה  
לאכול הוירין טודלי"ש צלע"י: **דמיכבא.** מתפשטת וגודלת על העשבים  
ונעשין לה סמיכה כעין דלת' של כרם: **ומנא ידעינן.** אס וזעה לאדם  
דשיי ליה למלקט מן העשבים בתנאי יהושע: **משארי.** עשויים  
כערובות: **צוים כביצה.** כשיעור גובה ביצה לר"ך להניח מן הזית

מלמטה סמוך לגבע: **מן הפקק ולמעלה.** מותר לקטוס. פקק קשר:  
**מאיבו של אילן.** מפריו כלומר מענפין הרבין ודקין: **ולא מחזור.**  
מענפין גדולים וגסין כאילן גמור. ל"א מחזבו של אילן ממתבואתו  
מקום שיש ענפין הרבה דהיינו באמצע גבהו ולא מחזור מלמעלה  
ענף האמצעי שהוא עליון ועיקר האילן מתבואתו הגאונים:  
**מן החדש.** בד שגדל וניתוסף בשנה זו שעדיין אין עושה פרי:

ולא  
חייבוהו חכמים שלא יחשדוהו שזרעם והא דנקט עשלתה עם מיני עשבים ולא נקט תלתן שעלו עמו עשבים רבותא נקט  
אפילו שמתכוין לזרע תחילה שאר זרעים והתלתן עלה מאליו אפי' לא ניחא ליה בזרעה מיהא מחמת התלתן שאסור  
אין מחייבין אותו לעקור: **באין צוירין.** \* ההיא דחזן משעה תלתן לזירים מעלו ליה וא"ת כיון דליכא איסור כלאים אמאי אסור  
ללקט והאמר בפ"ק דמו"ק (דף י:) שתקנו שיהיו מפקדין כל השדה שיש צו כלאים וי"ל דהכא דליכא שיעורא כדתנן במסכת כלאים

(א) [מענית ו:י.] (ב) [עירובין  
ח. סוטה מה: סנהדרין  
מו:י.] (ג) [כלאים פ"ב מ"ה:]  
(ד) רש"י מוחק זה  
(ה) [ע"י:] (ו) אלף בערוך  
פ"י שבילי הרשות היינו  
שבילין שכן רשות לבני אדם  
כלומר אין מופקדין לרבים  
אלא יש להם בעלים ועיין  
בספר ת"ת, (ז) [דלת  
רש"י:] (ח) [צ"ל רבא].

## הגהות הב"ח

(א) גמ' מעלו לה עשבים  
דכי: (ב) רש"י ד"ה חזן  
משדה וכו' מין קטנית. צ"ב  
ומסתמך ר"ה דף י' ע"ב  
פרי"ש דהוא מין תנולין:

## גליון הש"ס

גמ' ובפנים חן הפקק  
ולמעלה. עיין צ"ב דף פ  
ע"ב מוס' ד"ה קנטיס:  
רש"י ד"ה ומלקטין עשבים  
וכי' למבאבל בהמה. עיין  
ב"מ דף ק' ע"א עוספות  
ד"ה הני תחיל: **תוש' דה**  
באן וכו' ההוא דהיון  
במשה תלתן. עיין תשובה  
הרשד"ם סימן רלג:

## לעני רש"י

פנגרי"א [עירובין י:י].  
חילבה (גרגרית יוונית,  
צמח המשמש לתבלין).  
גזיר [גור"א]. מלכות  
לדגים. וכו"א [וי"א].  
מלכות לדגים (בגמ' וכו').  
טודלי"ש [טודלי"ש].  
בבעלים קנים.

## רבינו חננאל

ושיהו מרעין בחורשין. פ"י  
ביערים וכן תרגום יערי  
חורשא. ומלקטין עשבים  
משדותיהן. לא אמרו אלא  
בהומי והיני. פ"י הומי  
סנה. היני קוצים. וקוטמין  
נטיעה בכל מקום. חזין  
מגרופיות של זית. פ"י ענף  
של זיתים. פ"י ר' נחום  
בית כביצה מותר. ושאר  
כל האילנות מחזבו של  
אילן. פ"י ענפים שבצדדין  
שמחזבין האילן. ולא  
מחזור. עיקר לבו של  
אילן. וזה שאמרו מחזבו  
מן הישרש שאינו עושה  
פירות ומקום שאינו  
רואה את החמה. וזה  
מפורש בתלמוד היכי דמי  
מן הגזע וה"ד מן  
השרשים. א"ר יוחנן כל  
שרואה פני חמה וזהו  
העולה מן הגזע ושראו  
רואה פני חמה וזה העולה  
מן השרשים.